

[#Булгаков_мовами_світу](#). ПРО ЕСТОНСЬКІ ПЕРЕКЛАДИ творів М. Булгакова.

Розповідає бібліограф музею Ольга Ковальчук

📖 Перша мова, якою були перекладені твори М. Булгакова на теренах колишнього Радянського Союзу, є естонська.

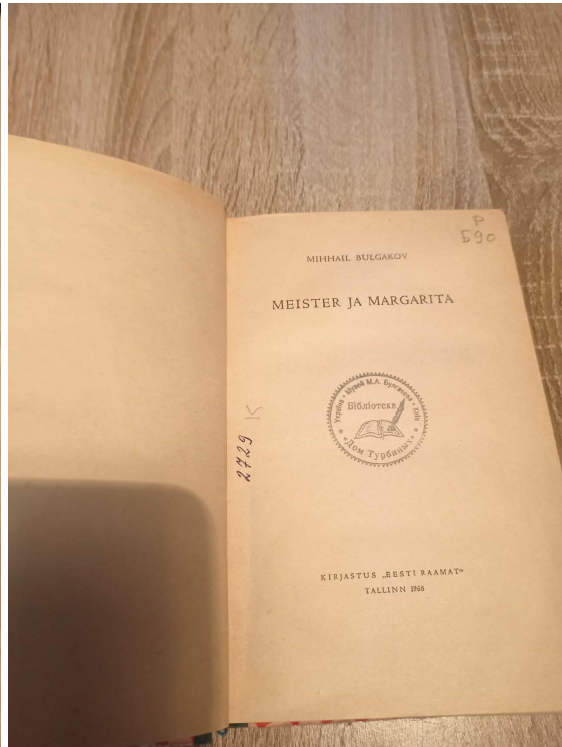
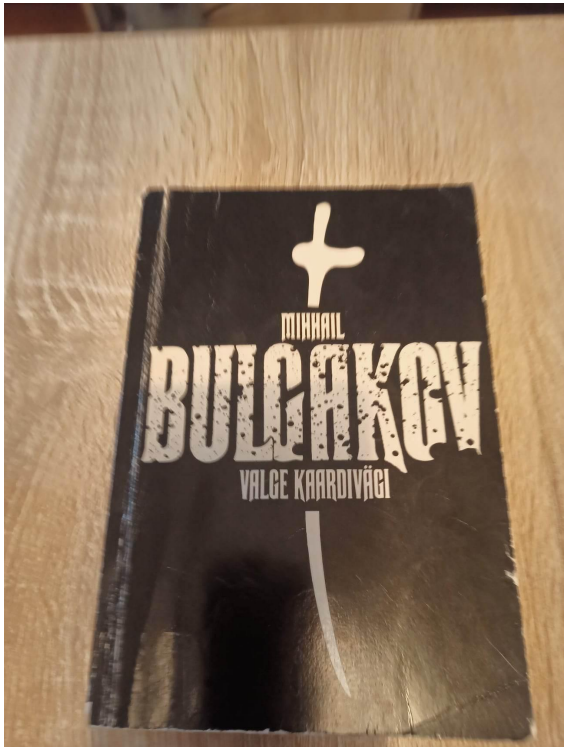
1966 року у бібліотеці видавництва «Періодика» виходить «Театральний роман», перекладений Відриком Ківілою.

1968 року естонський перекладач та редактор Отто Самма видав у тому ж видавництві збірку оповідань М. Булгакова «Фатальні яйця» (“Saatuslikud munad”) у перекладі Едвіна Гіделя і написав у передмові, що незабаром в Естонії буде надрукований роман «Майстер і Маргарита». На щастя, цей фрагмент передмови залишився непоміченим тими, що могли завадити появі естонського перекладу.

Річ у тім, що перекладачка Майга Варік зазвичай переглядала всі російські літературні часописи, щоб знайти те, що б зацікавило естонського читача.

Таким чином вона і натрапила на першу частину роману «Майстер і Маргарита», і почалася майже детективна історія, що закінчилася тим, що цей роман був виданий в Естонії окремим виданням і на багато років залишався єдиним його книжковим виданням в СРСР.

М. Варік одразу ж звернулась до завідувача видавництвом «Еесті Раамат» («Естонська книга») Юрі Оямаа і запропонувала перекласти роман. Йому роман теж дуже сподобався, вони обоє відчували, що з перекладом треба поспішати, тому вирішили, що будуть перекладати роман удвох. Окрім самих перекладачів, від твору М. Булгакова був у захваті також головний редактор видавництва «Еесті Раамат» Аксель Тамм. Тому, наприкінці 1966 року, він зв'язався з редакцією журналу «Москва» та отримав текст роману ще до виходу його другої частини у першому числі 1967 року. Процес перекладу та підготовка тексту до друку відбувались дуже швидко.

Рукопис перекладу був готовий 19 квітня 1968 року, відправлений до друку 31 жовтня. У грудні 1968 року Ю. Оямаа, перебуваючи у Москві, зустрівся з О. С. Булгаковою і передав їй естонський переклад роману. 1995 року був виданий повний текст роману, що згодом неодноразово перевидавався. Майга Варік та Юрі Оямаа під час роботи над перекладом 1995 року, окрім власне перекладу відсутніх у журнальній публікації фрагментів, також редагували і свій попередній переклад.

1978 року у видавництві «Еесті Раамат» вийшов роман М. Булгакова «Життя пана де Мольєра» у перекладі Артура Гросса та Отта Оямаа, а у 1987 році у тому ж видавництві був виданий роман «Біла гвардія» у перекладі Майги Варік. За цей переклад вона була нагороджена літературною премією імені Юхана Смуула 1988 року. Майга Варік також переклала і повість «Собаче серце», що вийшло 1988 року у бібліотеці видавництва «Періодика».

У 2000-х роках була видана «Дияволіада» у перекладі Енн Велемаа та Яни Рейдлі, а також оповідання, нариси та фейлетони у перекладі Аніс Еренверт.

Бібліотека музею має 15 примірників естонських видань творів М. Булгакова, серед них є і саме ті перші видання 60-х років.

Бібліографія:

Bulgakov M. Teatriromaan/ Vene keelest tõlkinud Vidrik Kivilo. – Tallinn: Kirjastus «Perioodika», 1966. – 118lk. («Loomingu» raamatukogu. – 1966. - №19/21 (443 - 445).

Bulgakov M. Saatuslikud monad/ Vene keelest tõlkinud Edvin Hiedel. – Tallinn: Kirjastus «Perioodika», 1968. – 118lk. («Loomingu» raamatukogu. – 1968. - №20/21 (548).

Bulgakov M. Meister ja Margarita/ Vene keelest tõlkinud M. Varik ja J. Ojamaa. - Tallinn: Kirjastus «Eesti Raamat», 1968. - 355lk.

Bulgakov M. Harra de Moliere'i elu/ Tõlkinud Arthur Gross ja Ott Ojamaa. - Tallinn: Kirjastus «Eesti Raamat», 1978. – 191 lk. (Biograafiline sari).

Bulgakov M. Meister ja Margarita/ Vene keelest tõlkinud M. Varik ja J. Ojamaa. - Tallinn: Kirjastus «Eesti Raamat», 1978. - 355lk.

Bulgakov M. Valge kaardivagi. - Tallinn: Eesti Raamat, 1987. – 240 lk.

Bulgakov M. Koera suda/ Vene keelest tõlkinud Maiga Varik. – Tallinn: Kirjastus «Perioodika», 1988. – 72lk. («Loomingu» raamatukogu. – 1988. - №40/42).

Bulgakov M. Diaboliaad/ Vene keelest tõlkinud Enn Velemaa ja Jana Reidla; Illustratsioonid Katrin Johanson. - Tallinn: Kirjastuskeskus, 2004. – 112lk.

Bulgakov M. Meister ja Margarita/ Vene keelest tõlkinud Maiga Varik ja Jüri Ojamaa. - Tallinn: Kirjastus Varrak, 2010. – 468lk.).

Bulgakov M. Jutustused, olukirjeldused, foljetonid/ Tõlkinud Anise Erenvert. – Tallinn: Kirjastus Hea Tegu, 2011. – 93s.

Bulgakov M. Meister ja Margarita/ Vene keelest tõlkinud Maiga Varik ja Jüri Ojamaa. - Tallinn: Kirjastus Varrak, 2018. – 468lk.).

Купп-Сазонов С. О двух переводах романа М. А. Булгакова «Мастер и Маргарита»: Вопрос цензуры (Памяти Юри Оямаа)// ACTA SLAVICA ESTONICA IX.

Труды по русской и славянской филологии. Литературоведение X. Стратегии перевода и государственный контроль. – Тарту, 2017. – С. 221 – 235.